

MÉHÉSZETI KÖZLÖNY

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN.

T A R T A L O M :

A magyar méhészek kongresszusa az ezredéves országos kiállításon. — Az anya, vagy királynő. *Sötér Kálmán*. — A méhflakokról. *Csikó János*. — A német mézvám. *A. i.* — Hogyan pergessük a mézet? *R. J.* — Mennyi kész építménynyel lássuk el a rajot? *Simony L. Tivadar*. — Hogyan építtethetünk leggyorsabban munkáméh sejteket? *Fuhász István*. — Méhészeti előadások. *Kovács Antal*, méhészeti felügyelő. — Vegyések. — Szerkesztő postája.

E folyóiratot az egylet rendes és körí tagjai a tagsági díjért kapják. Rendes tag évenként 2 frtot (4 korona), körí tag 1 frtot (2 korona) fizet.



KOLOZSVÁR, 1895.

AZ EGYLET TULAJDONA

GÁMÁN J. ÖRÖK. KÖNYVNYOMDÁJA.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

A MÉH ÉS VILÁGA

CZIMÜ MŰRE

IRTA SÖTÉR KÁLMÁN

Elég ha a fenti czimnet olvassa a magyar méhészt, hogy feleslegessé váljék a mű ajánlása; mert tudjuk mily megbecsülhetlen kincs van letéve az emberiség számára Sötér Kálmán munkájában.

Ha mégis felkérjük ügybarátainkat, hogy előfizetésöket az alább írt feltételek mellett küldjék be: erre nagyfontosságú körülmények híznak fel.

Az erdélyrészi méhészt-egyletet ugyanis, az a nagy szerencse erte, hogy „A méh és világa“ cz. munkát a nagynevű író és igaz emberbarát, ez egy-letnek ajándékozta, mely adományával elvitáshatlan dicsőséget szerzett nekünk, s a szerény lürekvest, melyet a közügy érdekében egyeletünk tanusított, nagy elismerésben részesítette; az ez évi szamosújvári méhészeti vándorgyűlésünkkel pedig, mely eme el-határozásra nagy befolyással volt: a buzgó apostolok gyűllhelyére avatta.

Amde csak az a nemzet méltó nagy gyermekeire, a melyik azokat felismeri és elismerésben részesíti. **A nagy munka, dicsőségére válik a magyar irodalomnak** a külföld előtt, a mely, ide számítva még a nagy Dzirzon és Berlepsch műveit is, *oly, a méhészetre vonatkozólag mindent ma-gába foglaló irodalmi terméket nem mutathat fel*, mely ezt a munkát felérné. Epen ezért tétetett számos ajánlat német irodalmi vállalkozók részéről, hogy a mű először németül adassék ki.

A műre előfizetni, annak megjelenését siettetni tehát nemcsak mé-hészeti, de magyar nemzeti kötelesség is.

A mű nagy nyolczadrét íven, finom vellin papíron, szép nyomással, hazánk egyik legkitünőbb nyomdájában lesz nyomva. *Négy tuskos kötet lesz az egész mű, legkevesebb 25—25 ívvel, több mint 150 kitén“ illusztrációval. Az egész munka ára 12 frt, bolti ára 16 frt lesz. Finom angol vászonba kötve, a tábláján és sarkán symbolicus arany nyomással: 20 frt.*

Az előfizetés az egész munkának a megszerzésére kötelező; azért kívánatos, hogy a kik az ügyet pártolják s tehetik, az egészet előre fizes-sék be; de az összeg befizetése **részletekben** is eszközölhető olyformán, hogy az előfizetés alkamával 3 frt, a többi részletek az egyes kötetek meg-jelenésekor utánvétellel lesznek fizetendőek, megjegyeztetvén, hogy a köte-tek sűrű egymásutánban fognak megjelenni.

Egyeletünk a könnyebb és biztosabb kezelésre való tekintetből azt határozta, hogy az előfizetési pénzek **Turcsányi Gyulának** czínevezve *Kolozsvárra szolgáltatassanak be.*

A mű első kötete közelebről megjelenik, az egész munka azonban a milleniumra fogja hirdetni a magyar tudományosság és gyakorlati ész-járás dicsőségét.

Kérjük az előfizetéseket minél előbb eszközölni.

Előfizetéseket csak a munka megjelenéseig fogadunk el.

Br. Bánffy Ernő

elnök.

Turcsányi Gyula

I. alelnök.

Bodor László

a Méhészeti Közlöny szerkesztője.

Wieder József

az Erd. Méh. Egylet fűtőkére.

Méhészeknek fontos!!!

Az első magyar keresk. méhteleg
kaptárok, méhészeti eszközök- és
szerszámokról szóló folyó évi
képes árjegyzéke
sok újdonsággal

megjelent és kívánatra mindenkinek ingyen és
bérmentve megküldetik.

KÜHNÉ FERENCZ

3-3

Budapest, I., Attila-utca.

Méhészeti eszközök

egyedüli nagy raktára

KISS ERNŐ vaskereskedésében,

Kolozsvárt, főtér 22. sz.

„Hungaria“ Budapesti részvénytársaság

Mütrágyagyári termékei

kizárólagos nagy raktára.

A nmltsg. miniszterium elrendelte az állami birtokokon e mű-
trágya kizárólagos használatát.

Műlép valódi viaszból

ára kilónként 2 ft 30 kr.

Megrendeléseket postafordultával postai utánvét mellett küld.

Árjegyzék ingyen.

7-12

Leszállított áron kaphatók a következő könyvek :

Méhészeti Kalauz, írta *Zágoni Albu József*, ára 25 kr.

A méz apológiája, írta *Kaltenegger Leonidas*, fordította *Prónay Albert*, ára 50 kr.

E könyvek megrendelhetők *Wieder József* m. e. főttkárnál Kolozsvárt, (hosszu-utca 22. sz.), ki az árak beküldése után díjmentesen küldi el.

Apró hirdetések.

E rovatban a méhészegylet tagjai 2 sorig ingyen hirdethetnek; ezen felül minden félhasábos petit sor 4 kr.

VÁSÁROL.

Csurgatott és pergetett mézet Lerner Vilmos, Gyöngyösön. Minta küldendő.

Tiszta viaszot nagy és kis mennyiségben vásárol *Gergely Ferencz* kereskedése Kolozsvár, főtér.

ELAD.

23 drb jó anya család méh, minden méhes család 30 keret léppel van ellátva, ára családonként 7 frt.

26 drb Bodor-féle kaptár, dupla falazattal à 1 frt 50 -- 39 frt.

6 drb anyanevelő láda 7 kerekas à 50 kr. = 3 frt.

B.-Hunyadon, 1895 ápríl 22.

Bágyi Miklós,
méhészmester.

50 kilogramm pergetett mézet à 50 kr. *Hirsch Jakabné*, Maros-Bogát.

Szabó László Vésztőn, Békésmegye 45 kgr. pergetett mézet, à 50 kr.

Barabás Sándor Brassóban 18 méhesaládöt Bodor-féle kettős falu kaptárban.

Műlpef Patka Venczel kertész, Gyoborszék. — Ára 1 kilogrammnak 1 frt 20 kr.

Méhrajokat *Csiky J. János* Kolozsvárt. Egy jó méhraj ára helyben 3 frt 50 kr. Postai küldéssel 50 krral több. Megrendelés fenti címre.

Özv. *Boér Sándorné* Kvolozsárt (Szép-utca 1. szám) több 9-es álló kaptárt.

Álló méhkaptárokat kettős falal *Dunyk Ferencz* fényképész, Kolozsvárt. (Bodor-féle kaptárok). Ára 1 darabnak 1 frt 50 kr.

Mézeczetet a méhészegylet gyárából, *Hirschfeld Sándor* kereskedése, Kolozsvár, főtér.

100 darab új egyes *Dzierzon*-kaptárt, darabját 3 frtjával, *Ködmön Gábor* tanító, Karczagon.

Szabó Imre Budapesten, mozdony-utca 14. szám elad 40 kilogr. tiszta méhviaszt.

Kis János „Népszerű méhészkönyv“ cz. munkájából néhány példány eladó. — Ára postai küldéssel 30 kr. Megrendelést elfogad az erdélyrészi méhészegylet főttkára, Kolozsvárt, hosszu-utca 22. sz.

Szontagh Elek Krakkón, u. p. M.-Igen, 30 darab méhesaládöt és 54 darab jól készült mű-kaptárt. Ugy a kaptárok, mint a méhesaládok egyenként is eladók.

ALKALMAZÁS.

Egy méhész, a ki ugy a kaptáros-, mint a kasos méhészkedésben jártas, kaptár- és műlöp-gyártásban gyakorlattal bír, alkalmazást keres. Czim: *Bágyi Miklós*, B.-Hunyad.

Méhésznek ajánlkozik *Fülep Miklós* Radnótfája u. p. Sz.-Régen. (Erdély.)

— *Tagsági díjat fizettek:* 1892-re: Forgách Lajos. 1893-ra: *Rendes tagok:* Állami tanítóképezde. *Köri tagok:* Forgách Lajos, Váradi Albert. — 1894-re: *Rendes tagok:* Ambrozic Mihály, Campeanu Ilyés, Duha Imréné, Állami vinczellér-iskola N.-Enyeden, Koczka József, Kirvai méhészegylet, Radler Károly, Sándor Kálmán, Vajna Ödön, Vékony Antal. *Köri tagok:* Albert Imre, Bartolomaides Gyula, Biszкуп Béla, Bokor György, Deák Gerő, id. Danis János, Fialka György, Forgách Lajos, Geduly Elek, Iszkaszt.-györgyi gazdakör, Keresztesi gazdakör, Huszár Mihály, Hajnik Imre, József János, Kaszner Ede, Kovács István, Kádár Lázár, Mussong Gyula, Margócsi József, Prónay Albert, Pekár Lajos, Pokorny Lajos, Petres József, Schengengel József, Thaisz Lajos, Velcsőr Miklós. — 1895-re: *Rendes tagok:* dr. Bálint Sándor, Bauer Vincze, Barabás Károly, Bleha Jánosné, dr. Csiki Viktor, Dunky Ferencz, Dunky Kálmán, Ferencz András, dr. Gálly Endre, Gergely Ferencz II., Gráf Jakab, Gödri Ferencz, Hosszu József, dr. Haller Károly, Hajdu Bálint, Hermann József, Hatházy Ferencz, Haraszty Tamás, Hutkay László, Kommenda István, Lipták Bertalan, Szepesmegyei méhészegylet, Neumann Samu, Bártay Károly, Pauliár Jenőné, Szilágyi Rezső, Szolnay István, Szukup Lajos, Schilling Rezső, Székely István II., Szigethy Miklós, Téglás Sándor, Tauszik Alajos, Turcsányi Gyula, Tóth Tamás és neje, Zoltáni Károly, Vámosi Mihály, Virágh Ferencz, Wieder József, Franzen Mihály, Széky Miklós. — *Köri tagok:* Alaghy Dezső, Albert Imre, Avass Ferencz, Ambrus Márton, Angyal Dezső, Bartha Ferencz (Tisza-Füred), Bokor György, Bacskai Sándor, Csergő Venczel, Csiki János, Deák Bertalan, Duchnovszky István, ifj. Danis János, id. Danis János, dr. Demeter Lőrincz, Doros György, Felmayer Károly, Forgách Lajos, Gergelyi Kálmán, Göbölös Károly, Gergely Ferencz I., Geduly Elek, Hawranek József, Hlatky Miklós, Hirschfeld Sándor, Jáger Pál, Jakab Antal, Oláh-láposi róm. kath. népiskola, Imre János, Kelner János, Kleisl Gyula, Kovács István, Kaufmann Mór, Kende Zsigmond, Kóta István, Kolcza János, Kaminszky Géza, Kerezi Lajos, Koncz Béniám, Kovács Béla, Katkó István, Lasztókai Béla, Lichtvarschik Mihály, Lánszky Sándor, Lányi Imre, Mátray Béla, Mok Ferencz, Moré Gábor, Gr. Mailáth József, Molnár János, Macskásy Ignác, dr. Mezei Ödön, Molnár Károly II., Novák Lajos, Neiszer György, Pál Ferencz, Pápay Ignác, Schmied Mihály, Schengengel József, Soltész Imre. Özv. Strecker Lajosné, Szabó Pál, Szántó Ferencz, Szállasy József, Szállasy Márton, Szenkovics Márton, Sebesi Ákosné, Dr. Szabady Ferencz, Schossberger Jakab, Solymosi Endre, Szigethy István, Steinburg Ottó, Szabó Samu, Takács Ignác, Tabódy Jenő, Valló János, Veress József, Weiner Vilmos, Altossy Pál 1 frt, Horváth Gyula 1 frt, Gara Márton 2 frt, Patka Venczel 2 frt, Nyéki méhészkör 2 frt, Bágyi méhészkör 1 frt.

(Folytatjuk.)

Leszállított áron kaphatók a következő könyvek :

Méhészeti Kalauz, írta *Zágoni Albu József*, ára 25 kr.

A méz apológiája, írta *Kaltenegger Leonidas*, fordította *Prónay Albert*, ára 50 kr.

E könyvek megrendelhetők *Wieder József* m. e. főttkárnál Kolozsvárt, (hosszu-utca 22. sz.), ki az árak beküldése után díjmentesen küldi el.

Apró hirdetések.

E rovatban a méhészegylet tagjai 2 sorig ingyen hirdethetnek; ezen felül minden félhasábos petit sor 4 kr.

VÁSÁROL.

Csurgatott és pergetett mézet Lerner Vilmos, Gyöngyösön. Minta küldendő.

Tiszta viaszot nagy és kis mennyiségben vásárol *Gergely Ferencz* kereskedése Kolozsvár, főtér.

ELAD.

23 drb jó anya család méh, minden méhcsalád 30 keret léppel van ellátva, ára családonként 7 frt.

26 drb Bodor-féle kaptár, dupla falazattal a 1 frt 50 = 39 frt.

6 drb anyanevelő láda 7 kerekas a 50 kr. = 3 frt.

B.-Hunyadon, 1895 ápril 22.

Bágyi Miklós,
méhészmester.

50 kilogramm pergetett mézet a 50 kr. *Hirsch Jakabné*, Maros-Bogát.

A kolozsvári határon, az ugynevezett „Hegyes domb“-on egy mintegy 4 holdnyi terjedelmű, jó karban levő birtok jutányos áron eladó. Bővebb felvilágosítást ad lapunk kiadóhivatala.

Szabó László Vésztőn, Békésmegye 45 kgr. pergetett mézet, a 50 kr.

Barabás Sándor Brassóban 18 méhesaládot Bodor-féle kettős falu kaptárban.

Műlépet Patka Venczel kertész, Gyoborszék. — Ára 1 kilogrammra 1 frt 20 kr.

méhrajokat Csiky J. János Kolozsvárt. Egy jó méhraj ára helyben 3 frt 50 kr. Postai küldéssel 50 krral több. Megrendelés fenti címre.

Álló méhkaptárokat kettős fallal *Dunky Ferencz* fényképész, Kolozsvárt. (Bodor-féle kaptárok). Ára 1 darabnak 1 frt 50 kr.

Mézezetet a méhészegylet gyárából, *Hirschfeld Sándor* kereskedése, Kolozsvár, főtér.

100 darab új egyes Dzierzon-kaptárt, darabját 3 frtjával, *Ködmön Gábor* tanító, Karczagon.

Szabó Imre Budapesten, mozdonyutca 14. szám elad 40 kilogr. tiszta méhviaszt.

Kis János „Népszerű méhészkönyv“ cz. munkájából néhány példány eladó. — Ára postai küldéssel 30 kr. Megrendelést elfogad az erdélyrészi méhészegylet főttkára, Kolozsvárt, hosszu-utca 22. sz.

Szontagh Elek Krakkón, u. p. M.-Igen, 30 darab méhesaládot és 54 darab jól készült mű-kaptárt. Ugy a kaptárak, mint a méhesaládok egyenként is eladók.

ALKALMAZÁS.

Egy méhész, a ki ugy a kaptáros-, mint a kasos méhészkedésben jártas, kaptár- és műlép-gyártásban gyakorlattal bír, alkalmazást keres. Czim: **Bágyi Miklós, B.-Hunyad.**

Méhésznek ajánlkozik *Fülep Miklós Radnótfája* u. p. Sz.-Régen. (Erdély.)

Egy méhész, a ki a gazdasághoz is ért. Megkeresés *Fábián Péter*hez intézendők *Szilágy-Cseh.*

Méhészeknek fontos!!!

Az első magyar keresk. méhtelep
kaptárok, méhészeti eszközök- és
szerszámokról szóló folyó évi
képes árjegyzéke
sok újdonsággal

megjelent és kívánatra mindenkinek ingyen és
bérmentve megküldetik.

KÜHNE FERENCZ

1—3

Budapest, I., Attila-utca.

Méhészeti eszközök

egyedüli nagy raktára

KISS ERNŐ vaskereskedésében,

Kolozsvárt, főter 22. sz.

„Hungaria“ Budapesti részvénytársaság

Mütrágyagyári termékei

kizárólagos nagy raktára.

A nmltsg. miniszterium elrendelte az állami birtokokon e mü-
trágya kizárólagos használatát.

Megrendeléseket postafordultával postai utánvét mellett küld.

Árjegyzék ingyen.

5—12

Leszállított áron kaphatók a következő könyvek :

Méhészeti Kalauz, írta *Zágoni Albu József*, ára 25 kr.

A méz apológiája, írta *Kaltenegger Leonidas*, fordította *Prónay Albert*, ára 50 kr.

E könyvek megrendelhetők *Wieder József* m. e. főtítkárnál Kolozsvárt, (hosszu-utca 22. sz.), ki az árak beküldése után díjmentesen küldi el.

Kandis cukor-szörp, a tavaszi etetésre, 70 százalék cukortartalommal. Ára különként 30 kr. Öt kilós megrendelést elfogad a »M. K.« kladóhivatala, Kolozsvárt.

Apró hirdetések.

E rovatban a méhészegylet tagjai 2 sorig ingyen hirdethetnek; ezen felül minden félhasábos petit sor 4 kr.

VÁSÁROL.

Csurgatott és pergetett mézet Lerner Vilmos, Gyöngyösön. Minta küldendő.

Tiszta viaszot nagy és kis mennyiségben vásárol *Gergely Ferencz* kereskedése Kolozsvár, főtér.

ELAD.

23 drb jó anya család méh, minden méhcsalád 30 keret léppel van ellátva, ára családonként 7 frt.

26 drb Bodor-féle kaptár, dupla falazattal à 1 frt 50 = 39 frt.

6 drb anyanevelő láda 7 kerekos à 50 kr. = 3 frt.

B.-Hunyadon, 1895 ápril 22.

Bágyi Miklós,
méhészmester.

50 kilogramm pergetett mézet à 50 kr. *Hirsch Jakabné*, Maros-Bogát.

A kolozsvári határon, az ugynevezett „Hegyes domb“-on egy mintegy 4 holdnyi terjedelmű, jó karban levő birtok jutányos áron eladó. Bővebb felvilágosítást ad lapunk kiadóhivatala.

Szabó László Vésztőn, Békésmegye 45 kgr. pergetett mézet, à 50 kr.

Barabás Sándor Brassóban 18 méhcsaládot Bodor-féle kettős falu kaptárban.

Mézcetet a méhész-egylet gyárából, *Hirschfeld* Sándor kereskedése, Kolozsvár, főtér.

100 darab új egyes Dzierzon-kaptárt, darabját 3 frtjával, *Ködmön Gábor* tanító, Karczagon.

Szabó Imre Budapesten, mozdony-utca 14. szám elad 40 kilogr. tiszta méhviaszt.

Kis János „Népszerű méhészkönyv“ cz. munkájából néhány példány eladó. — Ára postai küldéssel 30 kr. Megrendelést elfogad az erdélyrészi méhész-egylet főtítkára, Kolozsvárt, hosszu-utca 22. sz.

Szontagh Elek Krakkón, u. p. M.-Igen, 30 darab méhcsaládot és 54 darab jól készült mű-kaptárt. Ugy a kaptárak, mint a méhcsaládok egyenként is eladók.

ALKALMAZÁS.

Egy méhész, a ki úgy a kaptáros-, mint a kasos méhészkedésben jártas, kaptár- és műlép-gyártásban gyakorlattal bír, alkalmazást keres. Cím: **Bágyi Miklós, B.-Hunyad.**

Méhésznek ajánlkozik **Fülep Miklós, Radnótfája** u. p. Sz.-Régen. (Erdély.)

Méhészeti Közlöny

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET SZAKKÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN.

A lap szellemi részét érdeklő közlemények a „Méhészeti Közlöny” szerkesztőségéhez czimzendők:

Kolozsvár, Bástya-uteza, 9. szám.
Reclamatíok-, hirdetésekre vonatkozó megkeresések *Wieder József* főtítkárhoz intézendők (Hosszu-uteza 22.), a penzküldemények: *Biró Gyula* egyleti pénztárnokhoz intézendők Kolozsvárt (Trencsin-tér 13. szám).

Rendes tagok 2 frt (4 korona), körít tagok 1 frt (2 korona) tagsági díjért a „Méhészeti Közlöny“-t is kapják.

Hirdetés díja: garmond soronként 8 k. (16 fillér). Egy egész oldal: 3 frt (6 korona). Fél oldal: 1 frt 50 kr. (3 korona).

Egyleti tagok, éves és féléves hirdetőik 30% leengedésben részesülnek.

A kéziratokat nem adjuk vissza.

A magyar méhészek kongresszusa

az ezredéves országos kiállítás alkalmával.

Dr. *Ribáry* Ferencz méhésztársunk vetette fel ez eszmét lapunk májusi számában, megjelölve a tartandó méhészkongresszus célját s tárgyait is általánosságban.

Eme fontos kérdés nyilvános tárgyalása után sokfelől nyilvánuló vélemények arra a meggyőződésre vezettek, hogy a kongresszus megtartása a magyar méhészek és a méhészet barátai *közöajtása*.

E körülmény befolyásolta egyletünk alelnökét és főtítkárát, midőn a mult hóban Budapestre utaztak, hogy ott a magyar országos méhészeti egyesület tagjaival megbeszéljék a fontos ügyet.

Örömmel konstatáljuk, hogy ugyanezzel a fontos kérdéssel foglalkozot az országos m. egyesület választmánya is. Egyletünk küldöttei megérkezése utáni napra tüzött rendkívüli választmányi ülésnek az országos méhészkongresszus volt az egyetlen tárgya.

Az országos egyesület elnöke: *Vámosy* Mihály, a főtítkár-helyettes és a M. Méh szerkesztője: *Binder* Iván, *Borszéký* Soma választmányi tag, kiváló előzékenységgel fogadták egyletünk küldötteit, s egyszersmint meghívták a választmányi ülésükre is.

A Köztelken tartott válaszmányi ülésen Vámosy Mihály elnökölt, jelen voltak: *Binder Iván, Bórszéký Soma, Bodor László, Czermák József, Kovács Zsigmond, Kühne Ferencz, Liebner Ede, Molnár Máté, Stelmár László, Vadacsfi Jeáb, Wieder József.*

Elnök melegen üdvözölte a szép számban egybegyült válogatokat s az erdélyrészi méhészegylet képviselőit, kérve az utóbbiakat is, hogy a fontos tárgy feletti tanácskozásnál nyilvánítsák magok részéről is véleményöket.

Elnök előterjesztése szerint, már egy megelőzőleg tartott válaszmányi ülés határozatilag kimondta, hogy az 1895. évben Budapesten tartandó gazdakongresszuson, mely programjába felvette a méhészetet is, képviseltetni fogja magát, ott előadásokat is tart; szükséges azonban, hogy foglalokozzék a válaszmány az önálló méhészkongresszus eszméjével s a mennyiben annak megtartását szükségesnek tartja, gondoskodják a végrehajtásról.

Miután az erdélyrészi méhészegylet képviselői is kijelentették, hogy az erdélyrészi méhészegylet tagjai is óhajtják s Magyarország általános méhészeti érdekei követelik, hogy a méhészetet érdeklő bizonyos kérdésekben általános és mérvadó megállapodások létesithessenek, s minthogy arra a magyar méhészek kongresszusa lesz a leghivatottabb, ennek megtartására pedig legalmasabb idő az ezredéves kiállítás, melyet a méhészek amugy is nagy számban fognak látogatni, — a válaszmány egyhangulag elhatározta, hogy az 1896-ik évi ezredéves orsz. kiállítás alkalmával, az erdélyrészi méhészegylettel, Magyarország összes méhészegyletei meghívása mellett, *meg fogja tartani a méhészkongresszust,* melynek tárgyai lesznek: a méhészeti szakoktatás, tekintettel a vándortanító intézményre, a méhészeti védtörvény, méz értékesítése, méhészeti ipar fejlesztése; kaptár és keretméret; mézlegelők javítása stb.

Ezután a válaszmány a kongresszusi előkészítő bizottságot a következőleg alakította meg: Elnök *Liebner József,* tagok: *Bórszéký Soma, Binder Iván, Bodor László, Kühne Ferencz, Tichli Gyula, Vadacsfy Jenő, Wieder József.*

Az előkészítő bizottság ülése.

A bizottság a következő nap d. u. 6 óraker tartotta meg első ülését a Köztelken Liebner Ede elnöklete alatt.

Ez alkalommal *Liebner* Ede bemutatta a részéről gondosan kidolgozott kongresszusi tervezetet, a melyet a bizottság némi változtatás mellett el is fogadott.

A kongresszus tervezete.

I. *A kongresszus czíme, helye és ideje.* Czíme: Magyar méhészek országos kongresszusa. Szervezik: Az országos és az erdélyrészi méhészeti egyesület a magyar szt. korona országai összes méhészeti egyesületeinek közreműködésével. — Helye: Budapest, az 1896-iki ezredéves orsz. kiállításnak e célra fentartott helyiségében. — Ideje: 1896 évi augusztus hó 20–31-ike között, a midőn az élőméh-kiállítás fog rendeztetni; s tartama három egymásután következő napban állapittatik meg.

II. *A kongresszus czélja:* A virágzásnak indult hazai okszerű méhészet terjesztését és fejlesztését magában foglaló, valamint a vele kapcsolatban álló kérdések és módok szakszerű előkészítése, illetve megállapítása.

III. *A kongresszus tagjai és azok kötelességei.* A magyar méhészek kongresszusának tagja lehet: a) a ki valamely magyar méhészegyletnek 1896. évi június hó 30-án tagja volt; b) a kit a kongresszust előkészítő bizottság tagul felvesz (ha nem is egyleti tag); c) a földmivelésügyi, a kereskedelemügyi miniszteriumok, a főváros, a méhészeti és gazdasági intézetek és a közoktatás kiküldöttjei. A tagsági díj 2 koronában állapittatik meg, mely összeg a kongresszus irodájában, elismervény mellett, előre fizetendő le. Ez alkalommal szolgáltatnak ki a jelvények is, melyekért külön díj nem lesz fizetendő. A tagok résztvesznek az üléseken és ott tanácskozási és szavazati joggal bírnak és igényt tarthatnak a kongresszusi tagok részére kieszközölendő kedvezményekre. Az ülések naponta reggel 9 órától 1 óráig s délután 3 órától este 6 óráig fognak tartatni. Az ülések alkalmával a felszólalóknak kötelességük előbb szólásra jelentkezni s az elnök sorrendben adja meg a felszólási jogot. Egy szónok által igénybe vehető időtartam nincs megállapítva, de kötelesek a szónokok beszédjeiket szorosán a tárgyra vonatkozólag elmondani.

IV. *A kongresszust rendező, szervező és előkészítő bizottságok.* Az országos méhészeti egyesület választmányának kiküldöttjei, bizott-

sági elnök, titkár és 5, esetleg 7 tagból álló bizottság, mely a szükség szerint magát kiegészítheti. A kongresszus élén áll az előkészítő bizottság által jelölt és a kongresszus által választott elnök, két alelnök és titkár, kiket a kongresszus közfelkiáltással, vagy tíz tag kivánságára titkos szavazással választ meg. Az elnök akadályoztatása esetében az egyik vagy másik alelnök elnököl az ülésen. Az elnök gondoskodik a jegyzőkönyv hitelesítéséről s kinevezi a szükséghez képest a jegyzőkönyvvezetőket — szóval gyakorolja feltétlenül az elnöki jogokat.

V. *Szakelőadások.* A szakelőadókat a kiküldött bizottság hívja fel előadókul s azok az előadás szövegét előre bemutatják elfogadás végett. Az előadásra való jelentkezés 1896. évi május 1-ig történik. A bizottság az előadások tárgyait előre fogja ismertetni. Az előadók tiszteletdíjban részesülnek, melyet a bizottság szab meg; ily tiszteletdíjban a congressusi titkár is részesül.

VI. *A kongresszus tárgysorozata. Első nap:* 1. A méhészeti szakoktatásról, tekintettel a vándortanítói intézményre is. 2. A méhészeti védtörvény, tervezettel való bemutatása. 3. A magyar méhészek országos szövetkezésének kérdése, kapcsolatban az állandó kongresszus kérdésével. *Második nap:* 1. A méz értékesítésének kérdése, különös tekintettel az ipari czélokra való feldolgozásra. 2. A kaptár- és keretméretek kérdése. 3. A mézlegelők javításáról. 4. Gyakorlati előadás a méhészet és méhészeti ipar köréből. *Harmadik nap:* Kirándulás.

VII. *Vigalmi bizottság.* Alakul egy vigalmi bizottság a kongresszust előkészítő bizottságból, ki a szükséghez képest a társas ebédeket, kirándulásokat rendezi és színi előadásokra előjegyzéseket elfogad. Ezen bizottság a kongresszus irodájában működik.

VIII. *Számvizsgáló bizottság.* Kiküldendő egy számvizsgáló bizottság, melynek feladata a kongresszus pénzügyi számadásait felülvizsgálni, záradékkal ellátni és a felmentvényt megadni.

IX. *Végrehajtó bizottság.* A kongresszus határozatait az országos méhészeti egyesület választmánya által hajtja végre.

X. A szervező, rendező és előkészítő bizottság mandátuma a kongresszus megalakulásával véget ér, felelőssége azonban addig tart, míg a számvizsgáló bizottság a felmentvényt meg nem adta.

Az anya, vagy királynő.*

Ámbár a királynő sem koronát, sem más hatalmi jelvényt nem visel, — mint hajdanában tartották,¹ — már külső megjelenésében oly annyira különbözik a család többi tagjaitól, hogy a ki soha sem látta is, könnyen felismerheti.² Főbb vonásaiban ugyan a munkásméhről vett és az általános leírásban adott képnek felel meg, természetére nézve azonban feltűnően hosszabb, — leghosszabb a családban, — a teljesen kifejlődött anya testének leghosszabb tengelye 17—18 mm., keresztmérete pedig kiterjesztett szárnyakkal mintegy 6—7 mm.-el több, — de karcsu, aránylag karcsubb a munkásoknál is.



Az anya, v. királynő. Színe igen változó, majd sárga, majd ver-nyeges, majd barna, néha csaknem fekete; általában mégis élén-kebben van színezve, mint a munkások, különösen altestének has-oldali része és lábai sötétsárgák vagy világos gesztenye színűek; potroha háromszor oly hosszú, mint a tor, tehát felényivel hosz-szabb, mint a munkásoké, s ennek következtében szárnyai rövi-debbeknek látszanak; a felhám általában kevésbé szőrös, a hátpajzs, különösen pedig a potroh, — melynek világosabb gyűrűi feketén vannak szegélyezve, — oly csupas, hogy szinte fénylik.

Fiatalabb korában igen mozgékony, később mozdulatai kimér-tek, járása nehézkes, a mit némelyek méltóságosnak találnak,³ ma-

* Mutatvány a „Méh és Világa“ czimű sajtó alatt levő munkából.

¹ Így Plinius Hist. m. nat. L. XI. c. 12. 281. l. sőt még az „Angliai mé-
heskert“ czimképen is koronával van rajzolva a királynő, mások szerint pedig
korona forma üstöke volna, melynek közepén egy szál szőr, mint valami drágakő
fénylik, — így Handerla Gy. Uj Méhész 1795. 9. 1. és Kontor J. A méhhekről. II.
kiad. 1812. 36. l.

² Nutt T. állítja, hogy bizonyos alkalommal egy 3 éves gyermek ismerte
fel az anyát a méhek tömegében. Lüftungsbienenzucht aus den Englischen v. M.
F. W. Thieme 1836. 109. l.

³ Már Maraldi M. C. Höflers Bienenzucht VI. Aufl. 1753. 5. l. J. Riem u.
Werner: Der prakt. Bienenvater, 1798. 41—42. l., sőt Christ is: Anweisung z.
Bienenzucht. 1809. 4. l. E sajátságos himbálódó járás azonban nem annyira mēl-
tóságos, mint inkább nehézkes és oka sem az anya rátartóságában, hanem az
aránytalanul hosszú lábokban van, a melyek szükségesek, hogy a peték letételénél
magasra emelkedve, farát a sejtékbe süllyeszthesse. l. Gundelach Naturgesch. d.
Honigbiene. 1842. 3. lap.

gasabb korban színe fényes fekete, termete megfogyott, szárnyai foszladozottak, a mozgás nehezére esik, ugyannyira, hogy potrohát csak mintegy vonszolja maga után.

A miben ezeken kívül még különbségek volnának az anya és a család többi tagjai között, a maga helyén megtaláljuk.

A királynő — mint már mondtunk — rendszerint egyetlen kifejlett nő a családban és mint ilyenek kizárólagos rendeltetése az egyéni szaporítás, ezen az uton pedig a családok szaporítása.⁴ E nagy fontosságú állásánál fogva, ha nem is uralkodó, mindenestre kiváltságos jogokat élvező központja a társadalomnak, mely nélküle csakhamar megfogyatkoznék tagjaiban és a bizonyos felozlás felé sietne.

A méhek királynője különösen e végre készült, ugynevezett királynő bölcsőben, különös táplálékon fejlődik ki és épen úgy, mint más uralkodók, semmi közönséges munkát nem végez, sőt nem is bírna végezni, mert a természet megtagadta tőle az ehhez alkalmas szerveket; ellenben szaporító képessége valami rendkívüli: egyetlen anya, nemcsak a munkás népség nagymérvű fogyatkozását képes pótolni, hanem e mellett annyira felszaporítja azt, hogy csakhamar szűk lesz a lakás és a család megoszlásra kezd gondolni.

A királynő a szó szoros értelmében anyja lévén az egész családnak, nemcsak hozzá hasonló utódai és örökösei, hanem a több tekintetben különböző munkások, sőt a feltünőleg elűtő hímek is tőle származnak.⁵ Ha tehát a méhek társadalmát államnak tekintjük: oly állam az, melynek minden alattvalója az uralkodótól származik. Mily benső lehet itt a viszony a trón és nép között?

A mi ezt illeti, jóllehet ama öldöklő harczokról, melyeket a régiek képzelődése szerint két uralkodó és pártfelek egymás ellen viselnének, maguk a méhek legkevesebbet tudnak; annyi bizonyos, hogy a nép az állam fejére, igazabban a család anyjára, ez pedig

⁴ Hogy az anya vezetné a rajokat is, így Scheel: Unterricht d. Bzucht. 9. l. és J. E. Reider: Das Bienenbüchlein für Jung u. Alt. 43. l., az régen megezáfoltatott.

⁵ A ki ezt először górcső útján szerzett meggyőződés alapján kimondotta, Swammerdamm volt. L. Bibel d. Nat. 187—193. l., ezt megerősítették Maraldi és Réaumur, ujabban pedig hitelesítették Dzierzon Bienenfreund aus Schles. 1854. 34. l. és B. Z. 1853, 110—111. l., valamint Berlepsch B. Z. 1853, 34—35. l. Lásd alább III. B. 7, 205, és 209, 210.*

társadalmi állására igen féltékeny, sem a népség anyja mellett másikat, sem az anya maga mellett hasonlót nem tűr.

És ez természetes is, két központ ugyanabban a körben mértilag is lehetetlen; de nincs is két anyára szükség, minthogy a szaporodás követelményeinek egy is teljesen megfelel és ha két anya létében — egyik a másikat akadályozván — a szaporításban hátramaradás nem mutatkoznék, valószínűleg oly aránytalanul nagy mérvet öltene az, hogy eltekintve az összeütközések és zavaroktól, a melyek két királynő uralkodása mellett egy országban és két anya mellett egy családban kikerülhetetlenek volnának: már csak tulszaporodás által is veszélyeztetve lehetne a család fönmaradása.

Ugyancsak az anya társadalmi állásában kereshetjük okát ama rendkívüli ragaszkodásnak is, a melylyel népéhez, ez pedig viszont ő iránta viseltetik;⁶ a királyné soha sem hagyja el népét és igen okosan, mert míg más uralkodók hatalmi állásukkal egyetemben nem veszítenek el mindent, a méhek királynőjére nézve egyértelmű az a halállal; viszont pedig a nép is, tudva, hogy a társadalom fönmaradását csak az anya biztosítja, a ragaszkodásnak és megkülönböztetésnek oly magas fokával tiszteli meg, a melyben ritka szülő és a királyok egyike sem részesül,⁷ halála pedig oly gyászba borítja a családot, melynek külsőleg is feltűnő jelei vannak.

Hogy azonban a méhek királynőjüket életre-halálra védelmeznék,⁸ az, legalább általában véve, nem áll;⁹ csak ha az anyát oly veszedelem környezi, melyet a család is mint ilyet felismer, nevezetesen, ha idegen méhek vagy anyák hatolnak a lakásba, a mi nem

⁶ L. Aristoteles Hist. animal L. IX. c. 40. 1075. I. Varro: De re rust. L. III. c. 16. és 18, Virgilius Georg. IV. 67—87. v.: Columella: De re rust. I. IX. c. 9. 713. I. Plinius: Hist. M. natur. L. XI. c. 17. 281. I. Ujabban: Colerus Oekonom ruralis et Domest. 1645. P. I. L. XIII. 547. I. Göttinger Polizeynachrichten. 1756. 353. I. J. Grüwel's Brandenburgische Bienenkunst. 1761. 271—272, I. J. G. Walpurger: Der Grosse Gott im kleinen 1762. 262—263. I. és Baróti Szabó Dávid: Paraszti majorság. 1794. 334—336. I.

⁷ Burdach: Psychologie. II. Aufl. 1837. 26. I.

⁸ Virgilius Georgicon IV. 210—212. v.

⁹ Igy: J. Oettel: Klaus d. Bienenvater etc. IV. Aufl. Prag. 1862. 27. és 41. lap, dr. Büchner: Aus d. Geistesleben d. Thiere. III. Aufl. 249. I. A. Bernstein: A természet könyve. Ford. Toldi L. II. füz. 1875. 57. I. és Grand M.: A magyar méh. 1877. 8. I.

ritka eset és az anyát megtámadással fenyegetnék, lépnek fel védelmezőleg a méhek, zárt csoportot képezve anyjuk körül és ilyenkor csakugyan életük árán is készek azt megoltalmazni,¹⁰ Különben pedig ugy a lakáson belül, valamint azon kívül, a kivonult rajokból is szabadon foghatjuk ki az anyát, a nélkül, hogy csak egyetlen méh is védelmere kelne,¹¹ a mi igen megkönnyebbiti a gyakorlatot, mert ha a méhek minden körülmények között életre-halálra védelmeznék anyjukat, sokszor nehéz volna velük boldogulni.

Minthogy a királynők is halandók, a méhek társadalmában pedig sem helytartó, sem felelős ministerium utján való kormányzatnak helye nincsen, felmerül a kérdés: hogyan pótolják a méhek elveszett anyjukat, mely nélkül egy nyáron sem bírnák magukat fentartani?

A gondos természet nem feledkezett meg erről sem, módot adván a méheknek, hogy — ha ugyan nem is mindég, — az év legnagyobb részében képesek legyenek az elveszett helyébe más anyát nevelni.

Ha az anyának családjától való megválása előre látható, — mint a rajzás folyamában, vagy az anya kiüregedésével szokott lenni, — rendszerint már előzetesen megtörténnek a készülétek más anya nevelésére és midőn az öreg királynő népétől megválik, többnyire ott van már fejlődő, néha kifejlődött utóda is, mely a megürült trónt nyomban elfoglalja. Megtörténik azonban, hogy az anya váratlanul hal el, vagy — mint ez a haszontenyésztésnél gyakori eset, — erőszakkal fosztatik meg tőle a család: kérdés marad tehát, hogyan teygenek szert ily esetekben más anyára a méhek?

Igen egyszerűen. Mondottuk már ugyanis, hogy a munkások, épen ugy, mint az anya, szintén nőneműek, csakhogy ivarszerveik fejlődetlenek; az anya és munkások között tehát eredetileg semmi különbség nincsen és a mi különbségek a fejlődés folyamában bekövetkeznek, csak külső okok, nevezetesen — a mint azt jelenleg már bizonyosan tudjuk, — a teljes kifejlődéshez szükséges tágabb tér és bővebb, valamint táplálóbb élelmezés folytán következnek be; míg a munkások az adott szűkebb térben és ugyanigy kimért táplálékon ivarszerveik tekintetében nem juthatnak teljes kifejlődésre.

¹⁰ Dr. Dönhoff B. Z. 1858. 180. l.

¹¹ Dzierzon B. Z. 1855. 84. l.

Igen természetes tehát, hogy a munkás fiasításban oly alappal rendelkeznek a méhek, melyből elveszett anyjukat igen könnyen pótolhatják,¹² csak meg kell bővíteniök a bölcst és táplálókban élelmezniök az álcát, hogy munkás méh helyett királyi infanszónév fejlődjék.¹³

A munkás fiasítás azonban csak bizonyos időpontig, általában csak addig alkalmas erre, míg az álcák fejlődése annyira előre nem haladt, hogy a kimért táplálkozás következtében fejlődetlenül maradt ivarszerveket már a táplálókban élelmezés sem képes tökéletes kifejlődésre juttatni.

Hogy azonban, napokban számítva mikor következik be ez az időpont: arra nézve megoszlanak a vélemények.

Ha a legilletékesebb helyről, maguktól a méhektől várunk erre választ: úgy látszik, hogy az álcák fejlődésük 3—4-ik napjáig tul nem haladták ezt az időpontot, mert az anyjukat váratlanul elvesztett családok rendszerint 2—3 napos álcákból szokták leendő királynőiket nevelni, holott idősebb és így kifejlődésükhöz közelebb álló álcákat választván, hamarabb fognak czélt érni.¹⁴

Ebből következtetve, többen állítják, hogy 3, legfőlebb 4 napnál idősebb álcák már nem is fejlődhetnek szaporító anyákká,¹⁵ a mi azonban nem áll, mert a méhek szükség esetében idősebb álcákat is hajlandók elvállalni;¹⁶ — hogy 5 napos álcákból neveltek anyát:

¹² Dr. Dönhoff mint 10.* a.

¹³ Oly időszakban, midőn a méheknek munkás fiasítása nincsen, csak ritkább esetképen szokott az anya elhalálozni. Okát l. XV. 1.

¹⁴ Tudta ezt már a XVI. század végével Jakob M., l. Gründlicher u. nützl. Unterricht. 1601. 84. l., John M. a XVII. században, l. Ein neues Bienen-Büchlein. 1691. 45. l., sőt úgy látszik, mások még elébb is. L. alább XI. 7.

¹⁵ Vogel B. Z. 1874. 102—103. l. Érdekes ebben, hogy a méhek tekintettel vannak a természetben oly fontos gazdálkodás elvére; ha petéket választanának, úgy be kellene várniok azoknak kikelését, a mivel — mint látni fogjuk — legalább 3 napot mulasztanának, tehát tudnak takarékoskodni az idővel.

¹⁶ Így: A. G. Schirach: Ausführliche Erläuterung Ableger zu erzielen. Budissin. 1770. 61. l. Kaló P.: A méhtartás módja. 1816. 38—39. l.; ujabban: Goldkörner. IV. Aufl. 47. l. Fuczel: Meine Bzucht. II. Aufl. 55—56. l. * a. Braun: BZ. 1852. 159. l. Schmarje ugyanott 198. l. Hofmann: Die Bzucht. 1854. 20—21. lap. Dr. Magerstedt: Der prakt. Bienenvater. III. Aufl. 246—247. l., dr. Farkas M.: Magyar méhészkönyv. III. kiad. 4. l. Kiss I.: Népszerű méhészkönyv. 49. l. Fr. Roth: Die prakt. Bzucht. Berlin. G. Mode. Évszám nélkül. 57. l., sőt Die Zoologie v. Ag. G. P. és Th. II. 268. l. Kirsten G. épen azt mondja, hogy ha az anya a petezés

azt magam is tapasztaltam;¹⁷ több nagy méhismerő pedig azt állítja, hogy a munkás álcza mindaddig anyává fejlődhetik, míg a táplálékot elfogadja, vagyis míg fejlődését be nem fejezte,¹⁸ a mi fölött nem is kételkedhetünk; csak a már teljesen kifejlődött és bepecsételt álczákból nem lehet többé anyát nevelni.

Más az, hogy közömbös-e az anya képességeire nézve, hogy fejlődésének hányadik napjától kezdve részesült az álcza táplálóból élelmezésben? a mire azonban majd csak alább fogunk megfelelni.¹⁹

Különben a méhek tetszésük szerint választják az álczákat, a melyekből királynőket akarnak nevelni és ámbár a választás rendszerint a melegebb helyekre és szűkebb körre szorítkozik, néha oly rendetlen az, hogy már csak ezért sem volna képzelhető, mintha a kiválasztott álczák valami különös, — bizonyos időszakban képződő, vagy teljesebb kifejlődésre képesített petékből származnának;²⁰ minthogy pedig a kísérletek tanúsága szerint a méhek választására befolyást is lehet gyakorolni, sőt egyenest ki lehet jelölni az álczát, melyből anyát neveljenek,²¹ bizonyosra vehető, hogy minden munkás pete vagy álcza, ha fejlődése igényeinek megfelelő ápolás és élelmezésben részesül, egyszersmind királynővé is fejlődhetik.

Ámbár a fiatal infansnő teljesen kifejlődve hagyja el bölcsőjét, úgy, hogy — mint ez a rajzás folyamában gyakran meg is történik, — nyomban szárnyra kelhet,²² nem felelhet meg azonnal hiva-

beszüntetése után 5 nap mulva hal el, tehát midőn még 2 napos álczák is vannak, már nem képesek a méhek más anyát nevelni. L. Handbuch d. Bzucht. V. Aufl. 56. lap, a mit azonban komolyan nem vehetünk.

¹⁷ L. Ch. J. H. Gravenhorst: Der prakt. Imker. III. Aufl. Braunschweig 1883. 69. l.

¹⁸ Ugyanezt megerősíti Schiller B. Z. 1853. 26. l.

¹⁹ Így Dzierzon: Rationell. Bzucht. 1878. 11. l. Nachtrag z. Theorie und Praxis. 1852. 2. l. Bienenfreund 1854. 36. l. B. Z. 1854. 74—75. l. és 1868. 252—253. l. Berlepsch: B. Z. 1854. 8. l., 1864. 18—19. l. és Die Biene. III. Aufl. 154. l. Uhle: B. Z. 1871. 97. l. és Vogel: B. Z. 1874. 103. l.

²⁰ L. alább X. 3.

²¹ Így vélekednek: Steinmetz: Abhandlungen d. Fränkisch Bienengesellsch. v. J. 1771. Nürnberg. 1772. J. M. Neidhart: Prakt. vollst. Auszug etc. Nürnberg. 1774. 221—254. l. J. G. Krünitz: Das Wesentlichste d. Bienengesch. u. Bzucht. 1774. 153—154. és 158—159. l. és igen sokan.

²² A méhek a legörömebb építik az anyabölcsőket ott, a hol azokat lefelé megnyújthatják, ha tehát a fias lépeket megkurtítjuk, a metszés vonalán lesz a

tásának, mert a petézést szabályszerűen párosodásnak kell megelőznie. Minthogy a párosodás, — a mint alább körülményesen fogjuk tárgyalni — csak a szabadban történhetik meg, minden fiatal infansónnek, mielőtt mint királynő trónját elfoglalhatná, legalább egyszer, de rendszerint többször is ki kell e végből röpülnie s ha erre bármi okból keptelen, vagy a kiröpülésnek más akadályai vannak, hivatásának nem fog megfelelni.

A természet ugyan, amaz általános érvényűnek tartott törvénye alól, hogy a szaporodás csak párosodás és termékenyülés folytán lehetséges, a méhekre nézve kivételt tett és szüznemzőképességgel, vagyis azzal a csodás tehetséggel ruházta fel őket, hogy a nőnem párosodás nélkül is rakhat életrevaló és rendszeren ki is fejlődő petéket, — a mi azonban a nem párosodott anyát hivatásának betöltésére mégis alkalmatlanná teszi, az, hogy a szüzen letett petékből kizárólagosan hímek keletkeznek.²³

Ha tehát a fiatal anya csak hímeket szaporítana, biztos a következtetés, hogy vagy nem párosodott, vagy a termékenyülés nem sikerült, következésképp hibás.

Hasonló hibába esnek a rendszeren termékenyült anyák is, ha kimerülnek, vagy ivarszerveikben sérülések, kóros elváltozások és más hasonló bajok keletkeznek, a mik a korrall minden egyéb ok nélkül is, hőmérsékleti, vagy erőművi okoknál fogva pedig bár mikor bekövetkezhetnek, sőt lehetnek ennek más, jelentéktelennek látszó okai is; így voltak esetek, hogy az anya éhség, vagy annak következtében esett e hibába, mert a peték letételében akadályozva volt.²⁴

legtöbb böleső, I. még alább X. 3., ha pedig az anyátlan méheknek egyetlen egy tetszés szerint választott álezát adunk, abból fogják az anyát nevelni. L. Rothe: B. Z. 1852. 8. sz. Beilage 65. I. ugy Weygandt: B. Z. 1879. 317—318. I.

²³ L. már Spitzner Korbienenzucht. III. Aufl. 47. I. Berlepsch: B. Z. 1864. 18. I. és Die Biene. III. Aufl. 74. I. Wittenhagen: B. Z. 1866. 50. I. Vogel: B. Z. 1874. 103—104. I. és Baist: B. Z. 1887. 5. I. Gyakran szükséges is ez, mert — mint látni fogjuk — a fiatal trónkövetelők sokszor jutnak abba a helyzetbe, hogy elhagyván bölesőjüket, rögtön menekülniök kell.

²⁴ L. alább III. 13. Tapasztalatból tudták azt régóta a figyelmesebb méh-tenyésztők. L. Fr. Huber's neue Beobacht. a. d. B. Bd. I. 60—69. I. Spitzner: Kritische Geschichte der Meinungen v. d. Geschlechte d. Bienen. Leipzig. 1795. Bd. II. 46. és 105. I., br. Ehrenfels: Die Bienenzucht. Prag. 1829. 43—44. I. — Hazánkiai közül pedig Kaló P. Méhtartás m. 44. I., a mi sok mindenféle combi-

Míndezekben az esetekben tovább folyhat ugyan és folyik is gyakran a szaporítás, de a letett petékből nőnemű rovarok nem fejlődnek.

Mínthogy pedig a méhek megélhetése nem csupán a szaporodás, hanem az élelmi készletek beszerzése és minden egyéb tekintetből különösen a nőnemen fordul meg: kétségtelen, hogy az egyoldalulag — csupán hímeket — szaporító anyák oly sarkalatos hibában szenvednek, mely családjuk föntartására teljesen alkalmatlanokká teszi őket.

Sikeres párosodás folytán az anya egész életére termékenyül és éveken át sok százezer petét képes letenni, a nélkül, hogy újabb párosodása szükségessé válnék; — oly sajátság, mely első nyilvánosságra jutása alkalmával szintén megfoghatatlannak látszott, — ha azonban alább az ivarszervek különleges alkotásával megismerkedünk: egészen természetesnek fogjuk azt találni, mint egyszersmind oíyat, a melyre a rovarok közül nem is csupán a méhek nyertek szabadságot.

Sötér Kálmán.

A méhlokokról.*

Egy méhésztől sem ismeretlen a méhek ama folytonos törekvése, hogy a mennyiben a lakás alakja engedi, a mézet mint kész besűrített téli készletet, a téli fészkek fölé, t. i. a telelendő csomó felé helyezik. A lég természeténél, szabad folyásánál fogva ismeretesekek azok a szabályok, melyek a felfelé nyult lakásokat teszik melegfejlesztés, fejlődés és telelési kellékekben a legelőnyösebbé. Láttuk, hogy a méhek a légfolyás által szabályozott melegség irányában haladnak téli utjukban, a mely utban biztosítva kell legyenek a megélhetés iránt. A légfolyás a melegfejlesztéssel első sorban mindég felfelé irányul, csak a méhlokak alakja, iránya és nyílásai szerint tér később más irányba. A méhek eme természeti törvényt finom érzékszervük útján ép úgy ismerik, mint mi és háttározottan balgaság a méheket a természet parancsolta törekvésükből, más szempontokból kiindult spekulációkkal kitéríteni, tönkretételnek és vitának szolgált alapjául. A méhek e sajátságának tudományos megállapítása azonban az újabb kor vívmányai közé tartozik.

* A kapcsolatos közleményt lásd a „M. K.” f. évi 4. számában. Szerk.

rekvésük útjába szüntelen közbelépni és ép ez által haladásukban saját kárunkra akadályozni.

Míg a hátulsó mézürt az oly lakásokban, a hol a téli fészek feletti helyen is biztosítva vannak, szívesen türik és bő mézelés idején el is látják mézzel, addig a költőfészek alatti mézürel folyton az a törekvésük, hogy előbb felül biztosítsák magukat. A méhek eme törekvéseivel szemben alkalmazott kényszer — bármint érveljenek pártolói ugyancsak természeti okokkal, csak hátrányos lehet. Míg más befolyásoló okokat az ember erőszakol a méhekre, addig a természet parancsoló oka változatlanul megmarad, a melynek elsőbb kell hogy engedelmeskedjenek a méhek. Ezt be nem látni, balgaság. Alsó mézürel számításba venni a külmunkából előnyösnek látszó okokat, de számításon kívül hagyni a méhek beléletéből folyó további munkálkodást: valóban helytelen. Alsó mézürt pártoló méhésztársaknak sikeres eredménye bizonyosan szerencsés tévedésen alapszik, s hiszem, mikor tévedésüket felismerik, kaptáraik más előnyei figyelembevételével, alsó mézürel nélkül még nagyobb eredményt érnek el.

Két ut áll előttem a méhek természetes törekvésének megfelelőleg a mézkamra megválasztásában, t. i. felül vagy hátul. Hátul abban a magasságban és szélességben, mint a költőkamra, t. i. annak egyenes folytatása hátra nyulva. De így a munkasor nem annyira előnyös és a méhek kívánsága szerinti, sem melegfejlesztési, sem a meleget feltételező építkezési kívánalmakban, mint felül. A mézkamrában itt azt tapasztaljuk, hogy a lépek alsó részeit nehezebben építik ki és töltik mézzel, mintha az közvetlen a költőkamra felett volna. Ez igen természetes, mert a méhek érzik, hogy a légfolyás iránya szerint haladó téli utjukban hátul-alól a legnehezebben és legkésőbb juthatnak, míg a felső mézürt biztosan elérhetőnek vélik, mindaddig, míg a Hanneman-rács nem figyelmezteti, hogy az anya hozzáférhetlen. De így is, lehordhatás tekintetéből, biztosabb helyen látják, mint hátul. Innen gyorsabb a kiépítése és mézzeli ellátása, mint hátul. De munkaerő tekintetében is, az előnyösebb melegfejlesztés és fenntartásért, mert kevesebb belmunkást köt le. Tehát mézürem közvetlen a költőür felett lesz.

Kaptárom költőürenek magassága, szélessége és mélysége (nyultság hátrafelé), valamint egymáshozí viszonya meg van álla-

pitva a méhek életével kapcsolatos természeti törvények szerint; de még nincs megállapítva a nagyság és a mézkamra terjedelmi viszonya a költőkamrához. Ha a költőkamra viszonylagos terjedelméhez mérem a mézürt, ugyanazon méretű keretekkel, nyáron át 2 család munkásságának felel meg egy anyával egész terjedelmére bocsátva a méheket, felette sok népet és az ezt pótló fiasítást emészt fel, mire talán azt ellátnák építménynyel és mézzel, beköszönt a mézetlen időszak s méheim a költőkamrában téli készlet nélkül maradnak. De ez biztosan nem történik, mert méheim ezen nagy mézürbe fel sem mennek, vagy ha felmennek is, midőn észreveszik az anyát akadályozó rácsot, a mézgyűjtés hanyatlásával minden munkát félbehagynak ott s nagy kereteim félig, vagy részben lesznek kiépítve és mézzel töltve; a költőürtöli nagy magasság miatt nem is építenek szívesen, még összebb szorított téren is. Hogy a költőür elláthatásán felüli munkaerőt, mind a jó mézelési, mind a gyengébb időszakokban, rövid és hosszabb időben egyaránt előnyösen használhassam fel: teljesen kiépített, lehetőleg egynemű sejtekből álló, tetszős kinézésű kereteket nyerjek, kevésbé magas, és alakszerűleg kissebbíthető mézürre van szükségem, kisebb keretekkel, mint a költőür magasságának megfelelő keretek. De ezzel meg lesz rontva a kaptárban az egyöntetűség, a folytonosság, és a keretek mindkét helyeni használhatósága, a mi sok helyes alkalmazási, kezelhetőségi hátránnyal jár. Nincs más mód, mint a költőür keretjeit 2 egyenlő részre vágnom és ezen félkeretek nagyságához mérnem a mézkamra magasságát; más tekintetben megmarad a költőkamra mérete tolható ablakokkal. Ezzel elértem azt, hogy kis keretekkel gazdálkodva kissebbíthető téren, a kevésbé kedvező mézelési időszakot is előnyösen használhatom fel. A költőkamrát 2 szakaszra osztva, kiskereteimet mindenütt előnyösen alkalmazhatom. A mi a nagy vagy egész kereteknek kiváló hátránya: a régi keretek kiküszöbölésénél, ujak beépítésénél, a kis (fél) keretek által könnyen kikerülhető. Így ismerjük a nagy keretek ama hátrányát, hogy egy éves anyán felül már csak részben építik dolgozó sejtekkel, azon túl here- vagy elegeyes sejteket építenek; a mi a kiküszöböléseknél és újabbak berendezésénél felette hátrányos a sok heresejt miatt. A félkereteknél már könnyebben kapunk egész dolgozó sejtű lépeket és könnyebben adhatjuk őket össze a

dolgozó sejteket megkívántató teljes berendezésnél, és könnyebben is pergethetem. De bármint vitatkozzanak méhésztársaim, valóság az, hogy a hosszú kereteken nemcsak mülépjük, de saját viaszukból is aránytalanul több nyult sejt keletkezik a méhek minden helyes munkálkodása mellett, mint a félkereteken, a mi a költőfészekre nézve felette hátrányos. Nem is tudom, hogy lehet vitatni azt, hogy a viasz a súly alatt ne nyuljék, vagyis össze ne nyomuljon. Hogy mely irányban nyuljanak meg a sejteket alkotó falak, az a kötések irányától és a reá nehezedő súlytól függ. Így a kötések szerint mások a megnyúlásai a kupos és ives méh lakások sejtjeinek, mint a hosszú keretűnek. Míg a kupos kas lépeinek legszabályosabb sejtjei a lépközepekre esnek, addig a hosszú kereteknek alsó részeire. Ez igen természetes a reá ható erők következtében. De ha jól megvizsgáljuk, látjuk, hogy mindenütt ott vannak a kötések közelében, a súly huzása következtében keletkezett szabálytalan sejtek; még pedig a lépek nagysága szerint a kötések felé közeledve nagyobbodó mértékben. A hosszú kereteken számos nyult sejt van.

Ezekkel befejeztem kaptártervemmel a méhcsaládok alakját, beosztását, méretei arányosságát, tőlem függ az anyag megválasztása és jó készítése. Most már következik az, hogy pontos méretekben meghatározzam a kaptár terjedelmét (nagyságát) a fennebbi arányokban és ehhez szabjam a kezelhetőséghez szükséges kereteket. Továbbá meg kell határoznom, hogy keret cim léczeken, vágányokon függők, vagy állók legyenek.

Ez utóbbi tekintetben is a méhek példáját követem a lépek építésénél: kereteim vágányokban függők lesznek. Előnyöm ez által az lesz, hogy a kaptárok szabálytalan, ferde állásával sem egy könnyen mozdulnak és dőlnek ki helyükből a függő súlynál fogva és így nem is csusznak össze, míg az álló keretekkel szállításnál, kiszedésüknél és berakásuknál, a kaptár rossz állásából kifolyólag, gyakrabban érhet baj. A rosszul szerkesztett, egyenetlen méretű, vagy éppen különböző gazdáktól került kereteket a függésnél fogva könnyebben adhatom össze szükség szerint kaptáraimban; ugyan csak ezen függésből félkereteimet egész kereteimmel könnyebben elegyíthetem, mint az álló keretekkel.

A kaptárméretnek mm.-beni meghatározása előtt ösmertetem

a méhlikások nagyságára vonatkozó nézetemet, és ezzel kapcsolatosan megjelölöm a rajoztatás- és megkülön a mézeltetésre utalt vidékeket.

Én egyáltalán indokolatlannak tartom azt az álláspontot és méltatlannak azt a harcot, mit a nagyon tisztelt méhésztársak a kaptárok és keretek nagyságára vonatkozólag egymással szemben elfoglaltak és vívnak. Indokolatlannak, mert nincsenek minden oldalról figyelembe véve a befolyásoló okok; méltatlannak, mert állásfoglalásuknál és támadásuknál nem vétetik számításba a másikonkényszerítő helyi viszonya, vagy teljesen ismeretlenek és egyoldalulag következtetnek. Szerintem és tiszta meggyőződésem szerint, oly országos méretű kaptárokat és kereteket, melyekkel az ország minden részében kielégítő eredményt lehessen elérni, nem fogunk szerkeszthetni. A kaptár terjedelmének, méreteinek csak megközelítőleg is helyes meghatározásában utmutatónk a méhcsaládok terjedelme lehet, a melytől függ a kaptárban véghezvihető munka. A méhcsaládok nagysága fejlődésükkel és hanyatlásukkal folyton változik. Kérdheti valaki: hogyan lehet ezt meghatározni? Éppen az a baj, hogy ezt nem tudja legtöbb kaptár-szerkesztő helyesen meghatározni. Ebből kifolyólag készít egy kaptárt, mely kisebbíthető és nagyobbítható térrel, kicsiny és nagy családnak egyaránt megfeleljen. Ez a kaptár a tér előre és hátra, vagy oldalt nyújthatóságánál a méhcsaládok nagysága szerint folyton változik alakban, a szerint a légfolyás légcseré szabályaiban, e szerint a méhcsalád szabályos fejlődésében, a végzendő munkasorban. Ez a változtatás nyáron át sem előnyös, de hátránya a teletésben és tavaszi fejlődésükben tünik ki. Ha egy méhcsalád apadásával és növekedésével megkivántató teletés és fejlődésnek szabályos kaptárt akarunk előállítani, ugy a kaptár minden oldala belméretében a fennebb kimutatott arányokban nagyobbítható kellene, hogy legyen. Így megfelelné minden vidéken, minden időben, minden családnak, mind teletés, mind fejlődési, mind szép építési, mind a családokhoz mért mézelési kellékekben. Ez azonban kivihetetlen éppen a keretes rendszerrel. De az nem lehetetlen, hogy oly lakást készítsünk, melynek falai a természetszerűleg állást foglaló méhcsomótól egyenletes távolságban legyenek, a kisebb és nagyobb méhcsaládnál egyaránt. Az ily lakásban a légfolyás és légcseré mindig ugyanazon

szabályok szerint történik. Ezzel szemben csak két hátrányos eset adhatja elő magát a kaptár terjedelmének megválasztásában, t. i. a legnagyobb családnak lehet szűk és tulságos meleg, hamar fel-emésztett levegővel, a legkisebbnek igen hideg minden szabályos légforgása mellett. A méhlokásoknál a költőür a főkellék, ennek helyes megkészítésénél nem jöhet számításba a nyári időszak és ezen időszakban élő méhcsalád, hanem csakis a telelő és fejlődő tavaszi család, melynek legbiztosabb mértéke egy jó közepes első raj. Ennek egy közepes évi munkaképessége megadja az építményhez szükséges terjedelmet, kimutatja azon telelő népességet, melyre vidékünk sajátsága szerint minden család redukálódik ősszel, melynél t. i. nagyobbra nem igen terjed. Ha méhcsaládaink kezelhetőségébe és kaptárainkba egyöntetűséget akarunk, itt meg kell állapodnunk a terjedelemben. Ehhez szabjuk a jó családok jó telelhetését és fejlődését. Ezen állásból segítünk a gyengébb családokon, a keretes rendszerrel megadott számos lehetőségekkel. És itt kaptárkészítésünkben én is ez alkalommal megállapodom, senkinek sem cm. avagy mm.-ben mértéket nem adok, hanem ezekből kifolyólag készítse meg mindenki vidékének a legalkalmasabb méretű kaptárt és kereteket.

Csiki János.

A német mézvám.

A német birodalmi törvényhozás az idegen méz előtt leeresztette a vámsorompót. Nem lehet egyébre magyarázni ama törvényes intézkedést, meilynél fogva a folyó és lépes méz 100 kilónként 36 márka vámmal van megterhelve. Mert alig lehet hinni, hogy eme terhes vámtétel mellett, jövőre számbavehető mézkivitel legyen Németországba.

A javaslat indokolása szerint a cukor szörp-, vulgo hamis méznek a konkurencziából való kiszorítása vétetett célba; téuyleg azonban *saját méhészte* érdekében, de a méhészeti ipar érdekei ellenében tette meg ezt az intézkedést. Ezt bizonyítja a lépes méz megvámolása is, minthogy az amerikai *műlépes méstől* való tartózkodás olyan indok, melyet komolyan nem is lehet venni.

Azok az államok, melyek területéről eddig szállították a nagy mézfogyasztó Németországnak az izletes mézet, kétségen kívül

megérzik a kivitel csökkenését, s Magyarország méhészeire nézve is káros a német mézvám emelés, de talán még inkább meg fogják érezni azok a nagy német gyárak, melyek az olcsó pénzen vásárolt, jó mézből készített mézes kalácsokkal évente százezreket vettek be, és pedig jó forgalmat csináltak a külföldön is.

Vajjon a német mézzel ezután készítendő »Lebkuchen«-eket nem volna-e szükség nálunk is megfelelő figyelemben részesíteni?

A Németországba kivitel csökkenése a magyar méhészeket bizonyára nem fogja kétségbeejteni, hanem ösztönözni fogja arra, hogy minél többet használjunk föl magunk a mézproduktumból, hogy vessük meg az alapját *méhészeti iparunknak*.

Ha ez sikerül: gazdagon leszünk kárpótolva a vámtétel emelése miatti veszteségért.

K. I.

Hogyan pergezzük a mézet?

A méz fehérségét és átlátszóságát nagy mérvben befolyásolja, hogy miként végezzük a pergetést?

Akárhányszor a szép világos ákác-, vagy tisztesfű méz sárga és opálszerűen törődött színű lesz a miatt, mert a pergetésnél nem volt a méhész eléggé gondos. Ennek egyik oka, hogy a kipergetett mézet némelyek szüretlen állapotban tartják huzamosb ideig, mely esetben a mézzel együtt kipergetett virágpór feloldódik és színezi a mézet. Ajánlatos tehát, hogy az edényt, melyben felfogjuk a kipergetett mézet, minél tömöttebb szűrő szövettel lássuk el, hogy már a pergetéskor történjék meg a szűrés is.

Minden pergetés előtt a pergetőt jól ki kell mosni s ha az érczből való: mindazokat a részeket, melyekkel a méz érintkezik, fényesre kell csiszolni s még ebben az esetben is, azt a mézet, a mely a pergető oldalairól a pergetés befejezte után csepeg le: külön edénybe kell felfogni, mert a levegővel és a méz savanyával érintkezett élegülő ércz felülettől a lassan lecsepegő maradék mindig barna, és megsötétíti az előbb pergetett világosabb mézet is. A felfogó edény és a tartály ne legyen ércz. Én még a porcellán-emaillal bevont ércz edényt is mellőzöm, mert az email rendszeren likacsos, és a likacsokon át érintkezik a méz az érczfelülettel. Legjobb az üveg, porcellán vagy kőedény. A mázozott cserépedényt kerüljük, mert a méz saványa a mázat megtámadja s ólom, arzen

stb. vegyül a mézbe. Az üveg edény azért is legajánlatosabb, mert a világosság szinbontó hatása következtében, abban világosodik a méz.

R. J.

Mennyi kész építménnyel lássuk el a rajot?

A »D. Bfr.«-ban megjelent terjedelmes értekezés során azt igyekeznek bizonyítani H. W. Poenisch, hogy a rajot nem célszerű bőven ellátni kész építménnyel a befogás alkalmával, mert ebben az esetben munkakedvét veszti a család. Két egyforma raj közül az egyik, — ugymond értekező — mely bőven el volt látva kész építménnyel, jóval hátrább állott az elteleléskor és kevesebb mézhozammal örvendeztette meg, mint az, a melynek csak sejtközfalat adott be.

Az kétségtelen, hogy a szükségesnél több kész építményt nem ajánlatos adni a rajnak. Az építmény mennyiségét mindig a raj nagyságához kell mérni. Annyi legyen az építmény, a mennyit jól fednek a méhek. Különben a moly is befészkel magát a sejtekbe és a család nehezen erősödik meg. Ugyanez áll, ha a sejtkezdéssel ellátott keretből adunk kelleténél többet.

A kasokkal való méhészkedésnél is ugyanezeket az elveket tartja szem előtt minden figyelmes méhész, midőn a rajot nagyságához képest kisebb, vagy nagyobb kasba fogja be.

Tapasztalatom ellentmond azonban annak az állításnak, hogy a raj munkakedve rovására megy, ha már a befogás alkalmával annyi kész építménnyel látjuk el, a mennyi a népesség arányának megfelel. Sőt ellenkezőleg, azt tapasztaltam, hogy az ilyen családok rendkívül gyorsan népesednek és sokkal több volt a mézhozamuk, mint azoké, melyek sejtközfalra vagy épen csak szalagokra építettek. És ez igen természetes is. Mert a kész építménybe az anya azonnal elkezd a petézést és szaporodhatik a nép, míg másfelől a lépépitéssel járó nagy mézvesztesség okvetlen megtakarítódik.

Ugyanez az eredmény a nem befogott, hanem a raj állapotba helyezett családoknál is. Én mindig jobb eredményt értem el a kész építménnyel ellátott családoknál, mint a melyeknek sejtközfalat adtam be. Csak arra vigyázzon a méhész, hogy a beadott építmény legyen tiszta, lehetőleg új, egyszóval kifogástalan.

A felhozott példa valóságában nincs okom kételkedni. Az megtörténhetett *többször* is, hogy két *egyformának látszó* család, az eredményben az előadott különbséget tüntette fel. De azt kétlelem, hogy egyforma lett volna a két család. Mert, ha a két raj népessége az utolsó grammig egyenértékű is volt: bizonyára az *anyák* nem voltak egyenértékűek a *petézési képesség tekintetében*. Az eredménybeli különbség tehát ide vezethető vissza.

Simay L. Tivadar.

Hogyan építtethetünk leggyorsabban munkásméh sejteket?

A megfelelő mennyiségű munkásméh sejtű építmény a helyes méhészkedés egyik legfőbb eszköze.

Sokszor hallottam már panaszt — és méltán — az aránytalan nagy mennyiségű herelép-építmény miatt. Mert fölösleges bizonyítani, hogy a herelép-építmény a mézhozam és a munkás méhek szaporulata rovására esik. A herefiásítás időnkénti kimetszése is nagy veszteséggel jár, a nélkül, hogy pótolható volna. Ezért szükséges, hogy minden méhészmunkásméh-sejtek építtetésére törekedjék. Mert a heresejteket már a mézkamrában se használom örömet, s minthogy a méhek készségesebben mézelnek a munkás méh sejtekbe.

Tudjuk, hogy a fiatal anyás család heresejtet nem igen épít. Különösen pedig nem akkor, ha a méhészmunkás nem törekszik szaporításra, t. i. mellőzi a spekulatív étetést és megfelelő tért nyit az építésre. Én a méhek ama szokását minden évben felhasználom munkás méh sejtek építtetésére, még pedig olyképen, hogy a jó népes, fiatal anyás családot főhordás idején raj állapotba helyezem, vagyis elveszem összes építményét egy pár fiásítós keret kivételével és a költőkamrát sejtközfalas keretekkel töltöm ki; az elvett építménnyel és fiásítással vagy a gyenge család népességét szaporítom, vagy azt, a melyet rajoztatni akarok.

Még gyorsabb eredményt értem el azzal az eljárással, hogy a népes, fiatal anyás család összes lépeit kiszedve, akképen helyeztem vissza a kaptárba, hogy minden egy pár beépített keret közé egy pár sejtközfalas keretet adtam be s még a mézkamrát

is akképen rendeztem be s csak a megmaradt, fölösleges keretet osztottam be más családokhoz. Ez utóbbi eljárás mellett már 6—8 napra minden múlt ki volt építve, s egy része bemézelve, vagy befiasítva.

Megjegyzem, hogy raj állapotba helyezés esetén, ha közvetlen a mézelés után rosz időjárás következik, t. i. a mézhordásban szünet áll be: gondoskodni kell a család etetéséről, ha elegendő mézes kerettel előre nem láttuk el.

Juhász István.

Méhészeti előadások.

A méhészeti vándortanító urak folyó év július havában az alább megnevezett napokon és helyeken tartják előadásait.

I. ső ker. *Tóth* János, székhelye Jászberény. 10-én Martonoson, 11—12-én Ó-Kanizsán, 13-án Szanádon, 15-én Adán a magy. kir. földműves iskolánál, 16 - 17-én Szabadkán, 18-án Stamicson, 19-én Katymáron, 20-án Bács-Almásán.

II. ker. *Abaffy* József, székhelye Szegszárd. 13—14-én Dombóváron, 15-én Nakkon, 16—17-én Kaposváron, 18-án Nagy-Atádon, 19 20-án Görgetegen, 21-én Baracson, 22-én Szigetváron, 23—24-én Pellérdén, 25-én Pécsen.

III. ker. *Valló* János, székhelye Lévā. 2-án Nagy-Béliczen, 3-án Nyitra-Novákon, 4-én Privigyén, 5-én Német-Prónán, 7-én Rajeczen, 9—10-én Létaváralján.

IV. ker. *Róssa* János, székhelye Miskolcz. 17-én Késmárkon, 18-án Nagy-Lomniczon, 19-én Táttra-Füreden, 20-án Nagy-Szalókon, 21-én Batisztfalván, 22-én Stólán, 23-án Lucsivnán, 24-én Poprádfelkán, 25-én Káposztafalun, 26-án Margitfalun, 27-én Hidas-Németin, 28-án Gönczön, 29-én Bodó-Kővávalján, 30-án Aszalón.

V. ker. 1. *Tóth* János I. ker. vándortanító, mint helyettes. 24-én Nagylakon, 25-én Mezöhegyesen, 26-án Kovácsházán, 27-én Kunágótán.

2. *Róssa* János, mint helyettes. 10-én Szalárdon, 11-én Ér-Diószegen, 12-én Székelyhidon, 13-án Margitán.

VI. ker. *Abend* András, székhelye Nagy-Ényed. 8-án Görgény-Szt-Imrén, 9-én Magyar-Bölkényen, 10-én Magyar-Péterlakon, 11-én

Vajda-Szt-Ivánon, 12-én Pókán, 13-án Várhegyen, 15-én Marosvásárhelyt, 17-én Nyárad-Szeredán.

Buziáson, 1895 június 25.

Kovács Antal,
méhészeti felügyelő.

Vegyesek.

— **Bejelentések az ezredéves országos kiállításra.** Lapunk június száma zárta után vettük a földmivelésügyi ministerium kiállítás-irodája értesítését, mely szerint az ezredéves kiállítás méhészeti csoportjába a bejelentési határidő, egyletünk kérésére, június 20-ig meghosszabbított. E szerint már a bejelentésre engedélyezett *utolsó meghosszabbítás is lejárt.* Az eddig érkezett összes bejelentések száma mintegy 250; ebből 85 egyletünk útján tette meg bejelentését. A bejelentések száma nem nagy, a bejelentőktől függ azonban, hogy a kiállítás reális értékét arra a niveaura emeljük, melyen Magyarország méhésze és Magyarország méhesei állanak. Lapunk mult számában megirtuk volt, hogy a kiállításra szánt mézterményt már az idén kell előállítani, mert a kiállítás május havában nyílik meg és már megelőzőleg jóval (az idejét közölni fogjuk) előbb kell felküldeni a tárgyakat.

— **Átmeneti kas a nép számára.** *Petelei* János marosvásárhelyi méhésztársunk készítette átmeneti kaptárt kaptunk a következő sorok kíséretében: Felénk (kivált falun) igen kevés méhész foglalkozik okszerűen a méhekkel s úgy látom, a jobb eljárás lassu terjedésének oka az, hogy a kaptár szegény falusi méhésznek mégis igen drága, s a munka annyira különbözik a régi eljárástól, hogy a mi konzervatív népünk nem meri az új módot megpróbálni. Ezt látva, csináltam én egyet, s a t. szerkesztő urnak ezennel azzal a kérés-sel küldöm be, nézze meg s ha helyesnek találja, ismertesse; azt hiszem, szolgálatot tenne a méhészeknek, ha megismernék és használnák. A közönséges paraszt kast könnyen át lehet alakítani. A kis ládát, mely a kup helyére jön, akármiféle primitiv eszközökkel meg lehet csinálni; a kezelés könnyű, a Hanemann rács felett elég mézet termelhet a méhész; a falusi méhész vehet maga használatára, a nélkül, hogy elpusztítaná a méhcit, a mi különösen csábítaná az újabb eljárásra a falusi méhészt. Semmi költség nincs

az előállítására. Télen elég meleg, mert (ha hiányzik is a kup) az üreg rossz melegvezető anyaggal betömetik. Bizalommal küldöm a t. szerkesztő urnak ezt a mintát és ismétlem, ha helyesnek látja, kérem tanítsa meg nagyrabecsüit lapjában a falusi méhészt reá és én igen fogok örvendeni, ha akár milyen kevés szolgálatára lehetnék a méhészetnek. — Petelei ur készítménye hasonlít a Hutterféle átmeneti kaptárhoz. A különbség az, hogy a Hutterféle kasra alkalmazott láda oldalról kezelhető, míg Petelei felülről nyitható ládát használ. A Petelei a Hutterénél is egyszerűbb s ez előnye. A keretek léczeken függenek s a fedél fölnyitásával az összes építmény átvizsgálható; de nagyobb óvatosságot igényel, mint az oldalt kezelhető láda, mert a felnyitott fedél visszahelyezésénél a kevésbé elővigyázó méhész sok méhet elpusztíthat. A kas maga is igen csinosan van fonva, erős és könnyű. Terjesztése ajánlható. Részünkről is helyeseljük, hogy ott, a hol a kaptároktól idegenkednek: átmeneti kasokkal egyengessük az okszerű méhészet felvezető utat. A vándortanítók kötelessége volna hogy e részben is tegyenek valamit. Különösen a VI. kerület vándortanítója figyelmét hívjuk fel, hogy a műdobolás mellett az átmeneti kasok ismertetésére is terjessze ki figyelmét. Sajnos, hogy igen nagy ez a kerület és így lassan megy a munka. De talán nincs messze az idő, midőn a vándortanítói intézmény s evvel kapcsolatosan a méhészeti oktatás ügye megfelelően rendezve lesz. — Petelei ur nem írja, hogy hol és mely árban kapható az átmeneti kas.

— *A ragadós költésrothadás*, a méhészetet fenyegető eme legnagyobb veszedelem, a mint magán uton értesülünk, több helyütt fellépett az erdélyi részekben. A szamosujvárin kívül a többire lézve biztos adat nem áll ugyan még rendelkezésünkre, megtettük azonban az intézkedést, hogy minden gyanus helyről tüzetes érteztést kapjunk. Kérjük e helyütt is t. tagtársainkat, hogy minden adomásukra jutott gyanus esetről egyletünk elnökségét sziveskedjenek haladék nélkül értesíteni. A méhészet ügyének, a közérdeknek tesz jó szolgálatot, a ki értesítésével alkalmat nyújt a baj megszüntetését elősegítő intézkedések megtételére.

— *Milyen műlépet használjunk?* Már évek óta azt tapasztaljuk műlép-megrendelésekből, hogy a méhészek legnagyobb része a lehető legvékonyabb műlépekkel igyekszik méhészkedni. Ezt egyfe-

lól takarékoságból teszük s kétségtelenül megtakarítás mutatkozik, ha egy kilóban 24–26 darab helyett 34–38 lapot kap. Tényleg azonban hátrányos a vékony mülép. Bármily szabályosan s választékos, tiszta anyagból készüljön is a mülép: minél vékonyabb, annál inkább ki van téve az elnyulásnak. Különösen a népesebb családoknál rendszeren bekövetkezik a kisebb-nagyobb mérvű deformatio, mely esetben a kiépített lép nem felel meg rendeltetésének. Az elnyult sejtekbe nem igen rak petét az anya, s a méhek nehezen mézelik be. Ebből tehát világos, hogy a vékony sejtkezfalak előnyösége csak képzeleti, csak önámítás. Legczélszerűbb olyan sejtkezfalat szerezni be, melyből 24–28 üti a kilót. Ezek csak ritka esetben deformálódnak. Elvégre a mülép méhészeti beruházás. Midőn az elavult lépet a méhész kiolvassza, a mülépek vastagságának megfelelő arányban, többet kap vissza. A lépes mézhez ugy sem helyes mülépet használni. De a tisztesség is ellentmond annak, hogy mülépre épített lépes mézet valaki forgalomba hozzon. Arra vigyázzon tehát csak minden méhész, hogy tiszta viaszból készült mülépet szerezzen be, hogy midőn a régi lépeket kiolvasztotta, nyugodt lelkiismerettel adhassa tovább tiszta viasz gyanánt.

A szerkesztő postája.

A. J. urnak Brassó. A mézcognac és egyáltalában a szeszes italok gyors érlelésére vonatkozó közleményünket a »Neueste Erfindungen und Erfahrungen« című tudományos folyóirat nyomán adtuk, mely szerint a szeszes ital a folytonos meleg helyen tartás következtében már pár hónap alatt palaczkérett lesz. — Örülünk, hogy közlésünk nyomán »fényes eredményt« ért el. A közlöttek kiegészítésül még figyelmébe ajánljuk, hogy az érlelés sokkal gyorsabb és tökéletesebb lesz, ha a szeszes italt üveg edénybe helyezi, hogy a világosság is érje. Az edény száját parafa dugóval kell bedugni, hogy az edény tartalma a küllégtől ne legyen hermetice elzárva s az edény egy harmadrészét üresen kell hagyni. E mellett a kezelés mellett $1-1\frac{1}{2}\%$ szeszvesztés lesz ugyan, de a gyors és tökéletes érés e kevés veszteséget bőven pótolja. — **T. A.** urnak Székesfehérvár. A mülépet Kiss Ernő helybeli kereskedő szállította, a ki csak egyféle mülépet tart készletben. Megjegyezzük, hogy a méhészegylet mülép-gyára most nem működik. Nagyobb választék *Kühne* Ferencz keresk. méhtelepén, Budapest, Attila-utca.

Szerkesztésért felelős: **Bodor László.**
